

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L		A P A R E		REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA	
Pe an, în România	30 lei	De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet		BUCUREȘTI	
6 luni	16 „			11 — Strada Artei — 11	
3 luni	8 „			In dosul Palatului Justiției	
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni		Abonamentele se plătesc tot-d'una înainte			

S U M A R

Viitoarea politică vamală a României (urmare a 4-a și finit) de d-l D. N. Comșa;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de Casație, secția II: Ministerul de finanțe cu Maria Th. Dobrescu, pentru pensiuine;

Curtea de apel Iași, secția II: Amalia Spanier cu Iosef Iosef-sohn cu o Observație de d-l D. Alexandresco.

Viitoarea politică vamală a României

(Urmare și fine) (*)

CAPITOLUL VI

Concluzie

În resumat, noi susținem, că proiectul de tarif vamal va fi păgubitor țării din două puncte de vedere:

I. Prin pagubele ce se aduc agriculturii: a) fiind-că isbește cu taxe urcate instrumentele sale de producțiune; b) fiind-că se scad taxele pe câte va produse agricole a căror producție avea nevoie de protecție spre a se putea menține.

II. Agricultura mai e isbită prin protecția exagerată ce se acordă industriei, și care va isbi pe agricultorul din 3 puncte de vedere; ca vânzător de produse agricole, ca consumator și ca contribuabil, fără a mai socoti slăbirea creditului agriculturii și privarea de brațe.

De aceea suntem de părere: 1) Să se scutească de ori-ce taxe mașinile necesare agriculturii și industriei; 2) Să se mențină actualele taxe pe produsele agricole din străinătate, cari concurează similarele lor din țară; 3) Să se ajute exploatarea rațională a pădurilor în general și petrolifere; 4) Să se dea industriei în general toate încurajările cari o ajută să producă eflin, ca scutiri de taxe pentru mașini și scutiri de impozite pe un timp determinat, înlesnirea pentru obținerea de terenuri și căderi de apă, scăderi de tarife pentru transporturi, când sunt concurate în mod nedrept de produsele străine, prin tarifele din țara lor și cele de penetrație la noi; 5) Să se caute a se înlătura arbitrarul administrativ și dispozițiile legislative, cari fac ca Românii să slujească une-orii de intermediari străinilor și să se mărească din cauza

(*) Vezi Curierul Judiciar No. 18, 19 și 20 din a. c.

aceasta cheltuelile industriei, pe cari le plătește țara prin diferite protecții; 6) În ce privește celelalte încurajări, ele trebuie să fie foarte moderate, fiind-că se fac cu sacrificii din partea agriculturii și fiind-că aceste sacrificii nu trebuie să fie prea mari, căci atunci se ia agricultorilor în mod direct sau indirect tocmai banii de cari au nevoie spre a îmbunătăți cultura. Asemenea încurajări ar trebui să se dea în deosebi industriilor cari ia materia primă din țară și cari, având condițiuni prielnice de dezvoltare, au nevoie de încurajări relativ mai mici.

Pentru industriile din această categorie, cari sunt deja înființate, ar putea fi vorba cel mult de menținerea taxelor din actualul tarif, iar nu de urcarea lor.

Și această protecție n'ar trebui să li se mai acorde de cât dacă ele ar fi fost încurajate prea de puțin timp de la înființarea lor. Căci în cazul contrar, dacă s'ar fi născut viabile trebuia, după atâtea încurajări să fi fost în stare de a ține piept industriei străine și să nu mai ceară încurajări.

Cât despre celelalte industrii neînființate încă, cari ar putea găsi materie primă în țară, parte din scutiunile cari se găsesc în legea pentru încurajarea industriei naționale, cari represintă un avantajiu în mijlociul de 2—3%, împreună cu taxele fiscale necesare de-o-cam-dată sistemului nostru financiar, cari represintă 6—7%, sunt încurajări suficiente.

În proiectul de tarif s'au ridicat taxele mult, relativ cu cele din tariful din 1891.

Or, în acel tarif, protecțiunea mijlocie e mai mare de 10%, pe când în Belgia e de 2%, în Elveția de 4%, în Austro-Ungaria de 7¹/₂%, în Franța de 8³/₄% și în Germania de 9%.

Deci, taxele din proiectul de tarif sunt nu numai mai urcate ca cele din tariful actual, dar și în genere mai urcate ca ale țărilor străine. Mai trebuie să se observe că în celelalte țări protecția represintă un coeficient mai mare, fiind-că sunt protejate și produsele agricole. Cum la noi taxele pe produsele agricole sunt aproape minime, dacă comparăm coeficientul nostru de protecție numai cu coeficientul de protecție al țărilor străine pe produsele lor industriale, reese că la noi protecția industriei e deja astăzi mai mare că în alte țări; iar cea din proiectul de tarif vamal care prevede la mai toate articolele urcări de taxe între 10 și 15% asupra taxelor în vigoare e cu totul exagerată. Numai Rusia ne întrece în protecția industriei și în deosebi în aceea a mașinelor agricole.

Am arătat însă deja relele unei asemenea protecțiuni⁽²⁴⁾. Am mai arătat, cum nu trebuie să se compare o țară mică ca a noastră cu populația rară și cu târgul restrâns, care n'are nici fier, nici cărbune, cu o țară care are minerale, și în genere produsele tuturor zonelor și care poate forma un tot economic⁽²⁵⁾.

D-l B. Misir, un partizan al politicei protecționiste exagerate, așa precum e preconisată în proiectul tarif, spune între altele următoarele :

«Agrarienii noștri cer pur și simplu liberul schimb și sunt adversarii industriei». Aci sunt două afirmațiuni: una cu totul inexactă, și alta în parte inexactă. E absolut inexact, că agrarienii sunt adversarii industriei, ceea ce am auzit și pe alții repetând. Ei nu pot fi adversarii industriei, când cer să i se dea mai toate încurajările din legea pentru încurajarea industriei naționale, să se facă toate inlesnirile industriilor agricole și extractive, să se încurajeze industriile casnice, care însă ar fi și mai lovite de concurența unei industrie mari textile naționale, de cât de a unei asemenea industrie străine.

Chiar pentru cele alte industrii deja înființate, care au probat că pot trăi, am văzut, că nu se cere înlăturarea a oricărei protecții, ci menținerea sau reducerea foarte puțin a protecțiilor actuale, care numai prin taxele vamale e de minimum 10%, și care cu avantajele legii industriei naționale se poate ridica până la 15 și 20%.

E logic însă, să se ceară a nu se mai încuraja de loc industriile, cari de și protejate de 20 ani cu legea încurajării, și cu taxe vamale, n'au prins rădăcini.

A face contrariul, înseamnă a cere sacrificii agriculturii, fără nici un avantaj eventual, pentru economia generală a țării, a funda industriei numai pentru plăcerea de a avea industriei naționale, iar nu așa fel, în cât cu vremea ele să poată trăi singure fără protecție.

Iar în ce privește industriile ne înființate încă, dacă nu sunt agricole și extractive și nu ia materia primă din țară, faptul că nu s'au înființat sub protecția actuală, e o probă că nu se pot înființa.

A le da mai multă protecție, e a face industrii factice. E bine înțeles, că dacă e vorba să se plătească de stat și consumatori beneficii exagerate, ori-ce industrii se pot forma, însă ele nu vor putea trăi, de cât, cât va dura protecția.

De aceea am susținut, că dacă ele ar avea condițiuni prielnice de trai la noi, legea încurajării cu taxele fiscale le-ar fi suficiente.

Prin urmare, agrarienii nu sunt adversarii industriei în general, ci adversarii industriei mari, în deosebi a oricărei industriei factice și în general a încurajărilor, cari cerând prea mari sacrificii de la agricultura ajung la rezultatul că se îngreunează situația unei ramure de activitate existentă și sigură, pentru a se înființa industriei, cari nu vor reuși, sau cel puțin e dubios că vor reuși.

În asemenea chestii sunt multe nuanțe, trebuie o analiză amănunțită, pentru ca să dai calificățiunea justă.

De asemenea, nu se poate zice, că agrarienii sunt absolut pentru liberul schimb. E bine înțeles, că o țară ca a noastră, care produce foarte mult pentru export, și care n'are încă condițiunile prielnice pentru industrie, ar fi avantajată dacă politica vamală care ar predomină în Europa, ar fi liber schimbistă.

Cum însă, în Europa e o politică mai mult protecționistă, și agrarienii, fiind socoteală de relațiile țării cu străinătatea și de politica vamală internațională, sunt în parte protecționisti.

Am văzut cum ei admit o anumită protecție nu numai pentru agricultură, dar și pentru industrie. Însă în această materie, trebuie să se țină socoteală și de evoluția naturală a lucrurilor, fiind o ordine oare-care între industriile cari trebuiesc protejate.

O protecție moderată nu înseamnă liber schimb. «S'a zis, spune d-lui Misir, că nu avem brațe și capital, dar același lucru ni s'a spus acum 20 ani, și de atunci ce imense progrese s'a făcut pe terenul industrial».

Mai întâi, nu se poate tăgădui, că nu avem capital efitin, din momentul ce, la noi, se împrumută cu ipotecă pe moșii cu 10 și 12%, și beneficiile în industrie sunt de 20 și 30%, și nici că n'avem brațe destule, din momentul ce importăm 100000 lucrători pe an.

Nu cunoaștem imensul material adunat de d-l Costinescu, de la toți industriașii în a sa mare anchetă industrială, după cum spune d-lui Misir, fiind-că nu l-a publicat.

De altminterlea, nu se poate demonstra că am făcut imense progrese pe terenul industrial cu anchete oculte.—Aci e vorba de știința economică, și cifrele trebuiesc publicate, ca să le putem discuta și interpreta.

Dar avem o anchetă industrială, publicată, aceea a Ministerului Industriei, care trebuie să fie mai serioasă de cât ancheta ocultă de la Finanțe, fiind-că e făcută într'un timp relativ suficient de oameni competenți.

Din această anchetă rezultă : în ce privește industria mare, că capitalul investit în așezămintele industriale e de 247, 388, 890 lei.—Din acest capital trebuie să se scadă 78 milioane investite în industriile Statului. Rămâne circa 170 milioane.—Mai trebuie scăzut din această sumă capitalul din uzinele de gaz și electrice, cari nu ne pot trimite produsele lor din străinătate și trebuie să le facă aci, ori cât ar costa.

Rămâne deci un capital de 120 milioane, din care cel mult 40 milioane e capital național.

Din cele 625 de fabrici, sunt 337 românești, 166 streine, și 122 evreești.

Dacă scădem stabilimentele industriale publice, rămâne 188 industrii private românești, din cari vre 105 sunt dintre acelea cari ar putea trăi fără nici o protecție, pentru cari în tot cazul noi admitem protecție moderată, fiind în mare parte industrii agricole și extractive.

Așa că numai 78 de fabrici pur românești, au nevoie de o protecție mai mare vamală.

Numărul lucrătorilor întrebuițați în industrie e de 39466, din cari 30461 români, 7071 străini și 2214 evrei.—Din aceștia, zece mii sunt întrebuițați în

(24) Vezi pagina 153—157, Cap. III.

(25) Vezi pagina 165.

stabilimentele publice, așa că rămâne pentru industria particulară 30000 lucrători din cari 22000 români, restul streini și evrei.

In rezumat avem :

183 industriași români, din cari numai 78 cari ar avea nevoie de protecțiune, 22000 Români ocupați în toată industria mare și maximum 40 milioane capital românesc băgat în industrii, din care numai vre-o 8 milioane au nevoie de protecțiune vamală ⁽²⁶⁾.

Iată rezultatul pretinsului progres al industriei de 20 ani !

Insă trebuie să ne întrebăm și cu ce sacrificii s'a făcut această industrie. Am văzut ce sacrificii enorme ne a costat industria zahărului, a hârtiei, a pânzării, a păturilor, a postavurilor, etc. ⁽²⁷⁾. Nu trebuie să se uite, ce beneficii exagerate s'a plătit industriașilor și lucrătorilor străini, de Stat, care a luat aceste sume de la contribuabili agricultori, sau din împrumuturile făcute în străinătate cu cari s'au plătit dese ori și cheltueli curente, adică s'au umplut goluri budgetare, și pentru cari am plătit altă dobândă străinătății.

«Tariful, spune d-l Misir, nu este nici un tarif de război, el n'are nici un caracter agresiv, ci totul este cumpătat, rațional armonios într'insul».

Iar mai departe, tot d-sa spune, «uită agrarienii că taxele noastre sunt făcute pentru a le asigura debușuri, și ca să fie tratați pe același picior de egalitate cu concurenții lor din America și Rusia. Tariful nostru este o armă, cu care vom obține pentru cerealele noastre un tratament normal».

Va să zică, de și tariful nostru nu este un tarif de război, totuși el este considerat ca o armă de apărare, cu cari amenințăm țările, cari n'ar vrea să ne facă concesii prin convențiuni și ar persista să impue greu produsele noastre agricole, sau să le facă pe piața lor o situație inferioară țărilor concurente cu noi, exportatoare de produse agricole.

Aceasta este și părerea noastră, pe care d-nul Misir a audiat-o la congresul agrar, și a citit-o de sigur în apelul agrarienilor, rezoluțiile congresului și cele-lalte publicații din ziarul și revista «Agrarul», precum și în publicațiile mele din «Revista Idealistă», și «Curierul Judiciar» ⁽²⁸⁾.

Insă noi precisăm lucrul.

Ziceam, că înțelegem un tarif maximal, ca armă de apărare, cu scop de a impune greu importul produselor țărilor cari impun și ele greu importul nostru la dânsule, iar nu cu scop de a proteja industria. De aceea mai ceream să se facă și un tarif minimal fiscal, puțin protector al industriilor agricole și extractive. Nu poate să fie o protecție serioasă, de cât aceea dintr'un tarif minimal, ale cărui taxe nu se mai scad.

E ilusorie protecția cu taxe dintr'un tarif general, ale cărui taxe se scad în tariful convențional, rezultat al convențiilor cu cele alte state și al clausei națiunii celei mai favorizate. D l Misir e contra unui tarif minimal, fiind-că zice d-sa s'ar îngreuna negocierile. De alții se mai dă și exemplul cu Franța care a scăzut taxele tarifului său minimal, chiar

pentru o țară mică ca Elveția. Se mai poate da ca exemplu și tariful nostru autonom din 1891 ale cărui taxe au fost scăzute în convențiile ce s'au făcut, cu începere de la 1893. Cu toate acestea, tariful minimal e foarte util : 1) fiind-că industria știe pe ce încurajare fermă poate compta ; 2) fiind-că agricultura știe la ce se poate aștepta ; 3) fiind-că nu riscăm ca țări, ca Anglia, cari n'au tarife urcate, să uzeze de represalii, căci ele n'au de unde ști că noi avem intenția să considerăm un tarif general unic numai ca tarif maximal. 4) fiind-că în tratări, guvernului i-ar fi mai ușor să se apere contra concesiunilor exagerate cerute de alte țări, de oare-ce ar trebui să se pue din nou în discuția corpurilor legiuitoare taxele din tariful minimal. Poate că s'ar mai scădea, chiar taxele din tariful minimal, când necesitatea de a face convenție cu o țară care ne ar face largi concesiuni, ar impune aceasta, însă s'ar face cu greu ; 5) în loc ca să avem un tarif minimal, rezultat al diferitelor convenții, și o politică vamală schimbătoare, e bine și pentru comerț ca să fie taxe fixe în ori-ce cas, și pentru țară, ca să ofere ce-va precis celor-lalte țări, carora oferindu-le în locul clausei națiunii celei mai favorizate, tariful minimal, le oferă taxe consolidate.

Iar pentru țările cari nu ne fac concesiunile ce ne sunt absolut necesare nouă, vom aplica tariful maximal.

Am arătat deja ⁽²⁹⁾, că n'avem nici un interes să facem convenții cu Austro-Ungaria, dacă nu ne pernite intrarea vitelor. Ce interes avem noi să acordăm unor țări concesiuni mai multe și altora mai puține, după cum ne vor face și ele nouă concesiuni mai mari sau mai mici, când astăzi se impune aproape în toate convențiile clauza națiunii celei mai favorizate, așa că de concesiunile acordate ulterior unei țări vor profita și altele cărora anterior nu li s'a făcut asemenea concesiuni. În realitate, tot vom avea un tarif minimal, care va fi tariful convențional. Insă el va fi rezultatul diferitelor circumstanțe politice și economice cari vor influența tratările cu cele-lalte state în diferite timpuri, în loc să fie ceva bine chibzuit și precizat de la început, care ne va aduce și nouă tot de la început mai multe concesiuni de la țările străine. Noi putem oferi de îndată tuturilor statelor un tarif convențional, care e cel minimal, atunci când el e în genere convenabil pentru țările străine. Și nimic mai ușor pentru noi, cari nu avem a lupta cu curentele agrariene de aiurea ne având produse agricole de protejat și nici cu cele industriale, ne fiind încă în epoca de a înființa serioasă o industrie mare. Un tarif minimal moderat va conveni aproape tuturilor țărilor. Așa că problema vamală se va simplifica. Cine nu ne acordă concesiunile absolut necesare nouă, nu face convenții cu noi și i se aplică tariful maximal.

Noi credem, contrar d-lui Misir, că e nevoie să avem chiar un tarif de război, dând dreptul guvernului să ridice taxele din tariful maximal cu 100% ad valorem și să oprească și transitul când țările streine ar lua contra noastră măsuri anologice acelora pe cari le a luat Austro-Ungaria în timpul

⁽²⁶⁾ Această socoteală e făcută de d-l D. Darvari.

⁽²⁷⁾ Vezi paginile 148 și 149.

⁽²⁸⁾ Revista *Idealistă* din 1 Martie 1904, *Curierul Judiciar* No. 18, 19 și 20 de la 4, 7 și 11 Martie 1904.

⁽²⁹⁾ Vezi pag. 155.

răsboiului vamal și cari sunt prevăzute și în actualul proiect de tarif austro-ungar.

Mai observ o neconsecință logică a d-lui Misir, care pe de o parte spune, că proiectul de tarif e mai mult un tarif maximal, armă de apărare pentru a putea obține concesiuni de la cele-lalte state, iar pe de altă parte în tot discursul său susține, că taxele din tarif sunt absolut necesare existenței industriei naționale. Una cu alta nu se conciliează, fiind-că dacă aceste taxe sunt absolut necesare, ele n'ar mai trebui scăzute prin convenții, și tariful n'ar mai fi numai o armă de apărare pentru a obține concesiuni. E rău, când cine-va n'are o politică lămurită. D. Ministru de Finance pe de o parte a ridicat contra noastră țările străine din cauza acestui tarif exagerat pe care ele nu-l consideră numai ca o armă de apărare, pe de altă parte încântă pe industrialii că le dă încurajări, pe cari ar avea intenția să le scază; iar pe agricultori caută de asemenea să-i încante spunându-le că se vor scădea taxele în tariful convențional.

CAPITOLUL VII

Analisa proiectului de tarif

După ce am resumat principiile cari trebuie să ne călăuzească cu privire la politica vamală a României, să spicui prin proiectul de tarif vamal spre a arăta și mai bine cum nu s'a avut în vedere aceste principii.

Taxarea urcată a instrumentelor de producție ale agriculturii.

1. Am zis, că prima încurajare ce trebuie să se dea ori-cărei ramuri de activitate economică e de a o înlesni să producă eftin, prin urmare de a nu 'i taxa instrumentele sale de producție.

Or, în proiectul de tarif se taxează foarte greu plugurile și ori-ce mașini agricole. Să analizăm mai în detaliu această cestiune ⁽⁸⁰⁾:

Mașinele agricole au o influență foarte mare asupra stărei economice a unui popor. Am vorbit deja de scăderea prețurilor cerealelor noastre din cauza concurenței produselor Statelor Unite.

Causa principală, a acestei scăderi, e sporirea enormă a exportului de grâne din Statele Unite, pricinuită nu numai de recoltele bune sau căile de comunicație bine înlocuite și relativ ieftine, ci mai cu seamă de mărirea considerabilă a întinderii de cultură.

Aceasta se datorește întrebuințării mașinelor agricole.

S'a calculat că exportul anual de grâu al Statelor Unite a fost în mijlocie între anii ⁽⁸¹⁾.

⁽⁸⁰⁾ Pentru această analiză ne vom servi de niște note ce ni s'au pus la dispoziție de un mare industriaș, și de un mare agricultor, cari s'au publicat în parte și în foia ziarului «Agrarul» și de următoarea publicație: Unsere Zoll und Handelspolitik, bezüglich des landw. Maschinenwesens von Siegfried Gerstl, Wien 1901.

⁽⁸¹⁾ Vezi Gerstl, op. citat pag. 8.

1866 și 1873	de 20 milioane	Busiels	pe an	spor 51 milioane
1874 » 1879	» 71	»	» »	» »
1880 » 1894	» 62	»	» »	scăd. 9 »
1895 » 1898	» 167	»	» »	spor 105 »

Încercările de a produce o recoltă mai bogată, înainte de 1875, fuseseră zădărnice mai cu seamă de lipsa de brațe. Iar ceea ce a provocat ulterior sporul enorm al producției este inventarea mașinei de secerat.

Împreună cu sporirea exportului s'a mărit și averea națională. Prin posibilitatea de a produce grâne în mare cantitate, valoarea solului a crescut și ea foarte mult. Căile de comunicație au luat și ele desvoltare, întinzându-se în regiuni, unde mai înainte nu se putea produce nimic din cauza lipsei de brațe.

Efectul acestei stări de lucruri a fost o supra-producție agricolă și o mare efitinire a prețului cerealelor, care amenința cu ruina țările europene agricole.

Acestea, învățând de la Statele Unite, au luat măsuri de apărare. După Rusia, și România e pe cale de a introduce metoda americană pentru producția grâului.

Rărița și sapa de lemn, aproape au dispărut și le vedem înlocuite astăzi prin cele mai perfecte instrumente aratorii. Plugurile cu aburi și cu vite, complete de oțel, au înlocuit pe cele de lemn aproape peste tot.

Pământul arat mai adânc și cu mai multă îngrijire, grăpat cu instrumente proprii, tăvălugit, semănat cu semănătoare sistematice în rânduri, produce o cantitate de grâu aproape îndoită ca mai înainte.

Secerătoarele sistematice și mai cu seamă treerătoarele cu aburi au contribuit foarte mult la întinderea culturii. Câmpiile întinse ale Bărăganului, părțile aproape pustii ale Dobrogei, până și dealurile Moldovei sunt brăzdate de pluguri.

Resultatul este că suntem azi o țară exportatoare de cereale cu o producție mereu crescândă.

Bogația acestei țări e strâns legată de sporul acesteia de producție a solului, aproape unica resursă a țării, de o cam dată.

Pentru a putea ajunge la acest rezultat, a fost nevoie ca în toate exploatațiunile agricole să între instrumentele perfecționate, cari permit a lucra bine, repede și mult.

În Statele-Unite, s'a economisit prin întrebuințarea mașinelor agricole în anul 1899 la diferite cereale, dolari 681.471.827, sau aproape 3.500 milioane lei ⁽⁸²⁾.

Este greu a se stabili și la noi o cifră analoagă, dar nu începe nici o îndoială, că dat fiind faptul că România este cel mai mare consumator de mașini agricole (după populație și întindere), economia dobândită este și la noi enormă. Ea mai e și indispensabilă pentru a permite României concurența cu cele-lalte țări pe piețele europene.

Prin urmare, s'ar ridica foarte mult cheltuelile de producție agricolă, dacă s'ar opri sau îngreuna importul mașinelor.

La aceasta s'ar mai adaoga o pierdere mare în

⁽⁸²⁾ Ibid. pag. 10.

dobânzi prin întârzierea realizării recoltei (treeratul) și mai cu seamă prin mărirea riscului agriculturii din cauza faptului, că toate lucrările agricole mergând prea încet, el e expus intemperiilor.

Să cităm câte-va cifre.

În anul 1880 s'a plătit treeratul cu 4—6 lei de chilă, astăzi se plătește cu 2.50. Costul de producție al unei chile de grâu era în anul 1880 de 50 lei, astăzi, grație mașinelor, e de 40.

Dacă n'am avea mașinele, din cauza lipsei de brațe, în multe județe ale țării s'ar zădărnici cu totul cultura în mare. De ex. în județele, Ialomița, Brăila, Buzău R.-Sărat, în multe părți ale Moldovei și în toată Dobrogea.

În aceste districte, vedem pe arendașii și proprietarii mari, basându-se în calculele lor mai mult pe mașini ca, pluguri, semănătoare, secerătoare, treerătoare, batoze și curățitoare. Întrebuințarea numai a oamenilor pentru lucrările agricole, ce se fac cu mașinele, ar fi aproape imposibilă față cu marea întindere de cultură ce se face azi. Așa-că mașinele agricole au devenit astăzi unul din factorii principali ai bogăției naționale. Guvernele noastre, dându-și seama de acest fapt, au procedat până acum cu mare prudență, cu privire la aceste instrumente, cu ocazia alcătuirii tarifelor vamale și s'a lăsat liber de taxe vamale importul tuturor mașinelor agricole, și chiar industriale.

S'a mers și mai departe.

Cu introducerea primelor pluguri de fer, acum 15 ani, guvernul pentru a înlesni vulgarizarea acestui instrument perfecționat a cumpărat cantități însemnate de pluguri, pentru a fi împărțite gratuit țăranilor.

Chiar astăzi se împart aceste instrumente gratuit, de către Regia monopolurilor, cultivatorilor merițoși ai tutunului și de Ministerul de domenii veteranilor războiului, împrumutării în Dobrogea. Resultatul acestei politici vamale este faptul că în țara noastră s'au putut răspândi și întrebuința mașini agricole. Iată un tablou comparativ de importul mașinelor agricole la noi și în alte țări: ⁽³⁴⁾

Importul mașinelor agricole în 1880 în :	Valoarea importului total în mărți	Întinderea pe [km. pătrați]	Importul pe întinderea de 1 km. patrat
România	9.400.000	48.000	225
Danemarca	3.920.000	18.500	210
Norvegia	1.191.000	6.900	170
Elveția	1.120.000	6.800	165
Filanda	1.370.370	8.500	160
Marea Britanie	7.200.000	56.200	128
Germania	15.600.000	262.000	60
Suedia	1.736.000	35.000	49
Francia	12.800.000	300.000	42
Italia	2.590.000	114.000	23
Portugalia	336.000	20.000	17
Serbia	168.000	10.200	16
Rusia	14.800.000	1.240.000	12
Austro-Ungaria	2.835.000	264.000	10 ^{7/10}

Deci, țara noastră întrebuințează mașini, mai mult ca ori-ce țară din Europa.

De asemenea prețul mașinelor agricole la noi e mai mic ca în alte țări. Luând ca baza secerătoarele mecanice de proveniență americană, găsim că la 100 procente în Statele-Unite, în România corespunde

⁽³⁴⁾ Același autor pag. 36.

130^{0/0}, în Rusia 140^{0/0}, în Germania 180^{0/0}, în Austria 200^{0/0} ⁽³⁴⁾.

Pentru plugul universal a lui Rud. Sack, bine cunoscut, costul este în România de 108^{0/0}, în Rusia 125^{0/0}, în Austria 140^{0/0}, comparativ cu prețul vânzării în Germania 100^{0/0} ⁽³⁵⁾.

Pentru sămănătoarea în rânduri a lui Sack, el este: în România 106^{0/0}, în Rusia 115^{0/0}, în Austria 118^{0/0}, din prețul vânzării în Germania 100^{0/0} ⁽³⁶⁾.

Pentru locomobile și treerătoarele englezești este: în România 111^{0/0}, în Germania 115^{0/0}, în Rusia 124^{0/0}, în Austria 126^{0/0}, din prețul vânzării în Anglia 100^{0/0} ⁽³⁷⁾.

Pentru pluguri cu abure : în România 113^{0/0}, în Rusia 112^{0/0}, în Germania 114^{0/0}, în Austria 119^{0/0}, din prețul vânzării în Anglia 100^{0/0} ⁽³⁸⁾.

Prin urmare, la noi se importă mașini în cantitatea cea mai mare relativ cu întinderea, și cu prețul cel mai redus proporțional cu cele-lalte țări europene.

Această situație, foarte favorabilă agriculturii, se va schimba cu totul spre paguba ei, dacă se vor menține taxele vamale pe mașinele agricole din proiectul de tarif.

Tinându-se seamă de faptul, că nu există nici o industrie de mașini agricole în țară, nu putem fi de cât surprinși, că tocmai cu mașinele agricole, instrumentele de producție ale agriculturii, se caută a se experimenta crearea unei industrii care nu poate prospera de loc.

Încercări pentru fabricarea uneltelor agricole în țară s'au făcut; dar n'au reușit. S'a încercat a se face pluguri de fer, rezultatul însă a fost cu totul negativ. Cu mare greutate, după luni de zile de lucru, un fabricant de oale smălțuite a putut expune un plug ca fabricat de el în țară. Acest plug, o copie a unui plug similar importat, a fost numai expus, nu însă încercat pe brazdă.

Alte încercări făcute acum 25 de ani, au dat tot rezultate negative, cu toate că au fost făcute pe o scară mai întinsă.

Nici confecționarea grapelor și a boroanelor n'a putut reuși.

În ce privește sămănătoarele, nu s'a putut fabrica nimic în țară până acum, exceptându-se mici sămănătoare de mână cam rudimentare.

Dar să venim la secerătoarele mecanice pentru grâu cu aparate de legat snopi, și la cositoarele de fân.

Nu s'a încercat fabricațiunea acestor mașini la noi, unde ar fi greu de a face măcar un model, necum de a proceda la fabricarea lor. Nici Anglia, nici Germania nu fabrică asemenea mașini.

Singurele mașini agricole, cari s'au fabricat la noi, au fost garniturele de treerat.

După informațiunile noastre, aceste mașini produse de fabrica Lemaitre din București, au dat rezultate puțin satisfăcătoare, fapt care se atribuie

⁽³⁴⁾ Ibidem, pag. 63.

⁽³⁵⁾ Ibidem, pag. 63.

⁽³⁶⁾ Ibidem, pag. 64.

⁽³⁷⁾ Ibidem, pag. 69.

⁽³⁸⁾ Ibidem, pag. 69.

atât construcțiunii defectuoase, cât și materialului și lucrului puțin nemerit.

Cu toate că aceste mașini au fost puse în vânzare cu prețuri mai mici de cât produsele similare importate, au dispărut repede din comerț ne voinđ nimeni a le încredința treerishul recoltelor.

Cari sunt cauzele acestor rezultate negative ?

1) Ne lipsesc materiile prime de calitate potrivită pentru mașini agricole, adică: oțel turnat, oțel cuirasat, fontă maleabilă, etc.;

2) Ne lipsesc lucrătorii, maeștrii și constructorii experimentați ;

3) Forța motoare ne revine prea scump;

4) N'avem capitaluri eftine, lucrăm cu dobânzi prea mari;

5) Ne lipsește condițiunile de a produce mult, bine și eftin, condițiuni cari se pot împlini numai prin specializare;

6) Noi nu putem oferi unei asemenea industrii de cât piața noastră de desfacere internă, care e prea mică pentru o industrie, care pentru a produce eftin e specializată și trebuie să producă foarte mult.

Pentru a arăta mai bine, dacă o asemenea fabricațiune ar putea prinde la noi, să vedem condițiunile de producțiune ale câtor-va fabrici speciale din străinătate.

O fabrică din Germania, Rud Sack, Leipzig, produce pe an 150000 de pluguri, 3500 sămănătoare în rânduri (capital de 30 milioane mărci), o fabrică din Chicago (M-e Cormick) fabrică 300000 de secerătoare pe an (capital 250 milioane lei), fabrici din Anglia ca Ruston Proctor et C-ie, Clayton et Shuttleworth au o producție anuală de circa 1500 garnituri de treerat etc.

Aceste fabrici înzestrate cu utilage din cele mai perfecționate, cu mașini moderne auxiliare, din propria lor invențiune, brevetată, cu un stat major de ingineri și lucrători perfecți și în fine cu capitaluri și credite foarte mari, au luat un avânt așa de mare, numai grație faptului, că pe lângă metoadele și mijloacele foarte favorabile pentru producțiune, ce posedă, mai au drept deuseu lumea întreagă.

Specializarea lor până la extrem, face ca produsele lor să devie aproape un monopol, sau să nu poată întâini o concurență de cât din partea stabilimentelor tot așa de importante, basate pe aceleași principii de producțiune.

E ridicol, să ne închipuim că noi vom putea ține piept acestei concurențe, chiar pe piața noastră.

Vom face numai sacrificii colosale, pe cari le va plăti agricultorul, fără ca să se poată stabili la noi o asemenea industrie pe base solide, așa fel că după un timp ore-care de protecție, să poată înfrunța singură concurența străină, cel puțin pe piața noastră.

Germania, țară industrială înaintată, cu metoade științifice de producțiune perfecționate, și resurse mari, nu este în stare să producă singură toate mașinele agricole de cari are nevoie. In fie-care an ea importă 2—300 treerătoare și locomobile englezești și vre-o 15000 secerătoare americane.

Industria germană, de și e protejată prin taxe vamale foarte ridicate, totuși nu poate concura cu puternicele stabilimente speciale străine.

De asemenea, rivala Germaniei pe terenul industrial, Anglia, importă în fie-care an secerătoare, pluguri, cultivatoare în număr însemnat din America.

Belgia, țară industrială cu o agricultură foarte înaintată, importă toate uneltele agricole din Germania și America.

Franța importă multe mașini din America, Germania și Anglia. In 1898 importul ei în mașini a fost de o valoare de 12, 6 milioane contra unui export de 4 milioane.

Olanda importă mașinele agricole din Anglia și Germania.

Italia importă mai toate instrumentele agricole, mai importante, din Anglia, America, Germania.

Rusia are azi o mare industrie. In 1897 avea 39029 fabrici cu o producțiune în valoare de 2.839.000.000 ruble. Totuși și ea importă din Anglia America și Germania, o cantitate enormă de mașini și pluguri. In Rusia este piața cea mai mare pentru mașini agricole din lume ⁽³⁹⁾.

Reiese din această constatare, că țări mari industriale, cu o industrie veche, nu pot împiedeca intrarea la ele a mașinelor agricole fabricate cu specialitate în asemenea condițiuni, ca nici o altă concurență să nu le poată rezista.

Și noi, cu o industrie aproape nulă, să avem pretențiunea de a fabrica aceste mașini! . . .

O privire asupra politicei Rusiei în această privință e foarte instructivă. Există multe analogii între viața economică a Rusiei și a noastră. Ca și noi, Rusia este o țară eminamente agricolă, ea are însă și o industrie destul de însemnată datorită unor condițiuni de producțiune mai favorabile (are fier și cărbuni) dar mai cu seamă unei protecții exagerate din partea Statului și sumelor foarte mari împrumutate de Stat din străinătate, cu cari se ajută industria.

Guvernul Rusei, fidel unui protecționism foarte pronunțat, a crezut nimerit, fără a ține seamă de nevoile agriculturii a impune mașinele agricole. Care a fost rezultatul ?

Cu prilejul expozițiunii agricole din Nijni-Novgorod în 1896, s'a convocat de Ministerul de Finance rusesc o adunare de oameni competenți, pentru a se putea pronunța, dacă prin reducerea taxelor vamale impuse mașinelor agricole, s'ar putea îmbunătăți starea agriculturii.

Congresul în majoritate, a găsit că această măsură ar însemna un ajutor considerabil pentru agricultură și a conchis că ar fi bine a se ridica cu totul ori-ce vamă mașinelor agricole.

Protestul industriașilor a rămas fără nici un rezultat.

Astăzi Rusia, ca și România importă mașinele agricole libere de taxe vamale.

Iată acum un tablou de taxele vamale percepute de statele Europene asupra mașinelor agricole ⁽⁴⁰⁾, în care s'a intercalat taxele din proiectul de tarif vamal român.

⁽³⁹⁾ Vezi Gerstl, pag. 24 și 153.

⁽⁴⁰⁾ Același, autor pag. 86.

Taxe de import asupra mașinilor și uneltelor agricole în mărci pentru 100 kgr. (1898):

Tările	Locomob.	Treerăt.	Pluguri cu a b u r	Secerăt.	Pluguri p e n t r u v i t e
Belgia	3.2	7	3.2	1.6	3.2
Bulgaria	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Danemarca	9	7	9	9	5
Germania	8	3	5	3	5
Finlanda	11.8	8.6	8.6	8.6	8.6
Franța	10.5	7.2	7.2	7.2	7.2
Grecia	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Anglia	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Italia	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2
Olanda	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Norvegia	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Austro-Ung.	16	14	8.5	15	15
Rusia	9.9	0.0	0.0	0.0	9.9
Suedia	9	7	9	9	5
Elveția	3.2	3.2	3.2	3.2	4.8
Serbia	0.0	0.0	0.0	2.8	2.8
Turcia	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
România	ract. tarif proiect	0.0 12 lei	0.0 12 lei	0.0 12 lei	0.0 12 lei

Este de notat, că Rusia impune locomobilele cu o taxă de 9,9 mărci, numai atunci când sunt importate singure, locomobilele importate cu treerătoarele sunt scutite de vamă.

Prezum se vede din acest tablou, toate țările agricole lasă liberă de taxe vamale intrarea mașinilor agricole, sau le impune numai atunci când aceste țări dispun și de o puternică industrie.

Iar România, căzând dintr'o extremă în alta, e pe cale de a pune fără vre o tranziție taxe exorbitante pe factorul principal al dezvoltării agriculturii, cea mai importantă bogăție a ei. Numai Austro-Ungaria ne întrece în taxele vamale pe mașinile agricole. Și aceasta a făcut-o din cauza influenței Ungariei care și-a creat o industrie factice de asemenea instrumente.

Comitetul delegaților Camerei a redus la art. 641 din proiect taxa pe pluguri, grape, tăvălugi, cultivatoare, rarițe, prășitoare, etc. de la 12 lei, 100 de kgr., la 8; la art. 642 s'a redus taxa pe sape, coase, secere, furci de la 14 la 10 lei; iar la art. 743 s'a redus taxa la locomobile și mașini agricole de la 12 la 8 lei.

Chiar cu prețurile actuale, cele mai estine din lume, după cum s'a arătat, țărănul român, apăsător de atâtea nevoi, d'abia poate cumpăra plugul său grapa trebuincioasă muncii sale. De aci înainte, după proiect și modificarea adusă de comitetul delegaților Camerei va trebui să plătească plugul cu 8 lei mai mult 100 kgr. (în proiect era 12) ⁽⁴¹⁾

Iar prețul celor-l'alte mașini agricole se va spori grație taxelor vamale din proiect în chipul următor:

Pentru o garnitură de treerat, sporul va fi aproximativ de lei	1500—2000
» un plug cu abur	» » » » » » 2000—4800
» o secerătoare	» » » » » » 100—120
» o semănătoare	» » » » » » 60—80

D-l raportor al comitetului delegaților consideră taxele cari aduc asemenea sporiri de prețuri mașinilor agricole ca foarte ușoare!

El spune: «Comitetul delegaților a adoptat și aici norma hotărâtă de la început, de a nu impune de cât ușor articolele necesare agriculturii».

Aceasta e o adevărată ironie!

Iată cum justifică d-sa aceste taxe.

Arată mai întâi, că importul de fierărie cu mașinile ei în România a fost între anii 1898-1902 de aproximativ 102 milioane $\frac{1}{2}$, din care Austria a contribuit cu 27, 5%, Germania cu 30,8, iar Anglia cu 20,9. Față cu acest import, cum ne tratează Austro-Ungaria și Germania? D-sa prezintă două tablouri, pe care le alăturăm și noi ⁽⁴¹⁾, din cari se vede, că articolele noastre de export, cari afară de petrol sunt toate produse agricole, sunt lovite cu taxe de Germania, care reprezintă între 21%—103%, din valoarea lor; iar de Austro-Ungaria cu taxe de 30%—87%, din valoarea lor. Și de aci concludia sa, că trebuie taxate greu produsele industriale de fier importate din aceste țări.

Cu alte cuvinte, nu e destul agriculturului, că va fi isbit ca vânzător de produse agricole prin taxele urcate puse de aceste țări pe importul lor, dar mai trebuie să-l isbim și prin scumpirea instrumentelor sale de muncă, grație taxelor urcate pe mașinile agricole, pentru ca cu chipul acesta să coste mai scump producția obiectelor ce va fi silit săl vândă mai ieftin!?

D-l raportor uită, că în importul nostru de unelte de fer intră și Anglia cu 21% și că această țară n'are taxe urcate pe produsele noastre agricole. E probabil însă, că rezultatul acestui tarif va fi, că Anglia va uza și ea de represalii și că din cauza tendinței de a se încuraja industria mare națională, vom pierde și această piață de desfacere. Mai observăm, că deși s'a pus în tablou și taxele minimale, însă s'a făcut socoteala numai pe cele maximale. Se uită de asemenea, că nu s'a votat compromisul și deci nici tariful austro-ungar, care a rămas un proiect și că s'a făcut declarațiunile în parlamentul ungar, că e e probabil, să se voteze mai întâi convențiile, ceea ce înseamnă, că, chiar taxele minimale din tariful austro-ungar se pot scădea.

În fine raționamentul, că trebuie să isbim și noi cu taxe urcate importul țărilor, cari taxează greu produsele noastre agricole s'ar potrivi, dacă acest tarif ar fi un tarif maximal, care s'ar aplica numai țărilor străine din această categorie.

El însă, este un tarif general, care se aplică și țărilor, cari nu impun greu produsele noastre. Mai mult, după discuțiunile din comitetul delegaților reproduse în raport, ar rezulta că în general acest tarif ar fi mai mult un tarif minimal, ale cărui taxe se vor scădea foarte puțin prin convenții. Altmintrelea n'ar avea nici un rost discuțiile detaliate ce s'au făcut asupra taxelor de cari are nevoie fie care industrie în parte spre a putea trăi.

Iată și tablourile:

⁽⁴¹⁾ D-l S. Șomănescu mi comunică, că la moșia sa Șopotele din județul Dălji nu sunt nici 26% pluguri de fier, de și sunt 40 de familii și 30 de pluguri date de proprietar.

⁽⁴²⁾ Vezi pag. următoare.

AUSTRO-UNGARIA

Tabloul No. 1

taxele sunt pe 100 kilograme

	TARIF	TARIF	Proporția la		Media importului în Ro-	
	Convențional	N O Ū	saŭ	—	manía în ultimii 5 ani	
			+/o	-	Cantitatea	VALOAREA
					în kgr.	IN LEI
Porumb.	1.25 pentru Serbia	m. 2.94 M. 4.20	135 566	31% 44%	178.910.000	16.239.300
Pește de baltă și de riŭ, proaspeți	0.63 5.— 3.75	21.—	320	35%		
Griŭ	pentru Serbia	m. 6.60 M. 7.35	76 201	53% 59%	15.146.000	2.340.400
Meiŭ	1.88 1.25	1.84	47	20%		
Ouă de păsări	3.75 1.88	8.40	124	14%	2 409.000	1.686.300
Ovăz	pentru Serbia	m. 5.04 M. 6.30	168 319	59% 74%	8.980.000	971.700
Rapiță	1.50	3.67	—	—		
Orz.	pentru Serbia	m. 2.94 M. 4.20	56 566	34% 49%	7.586.000	844.200
Secară.	0.63 3.75	m. 6.09 M. 7.35	62 291	55% 67%		
Struguri proaspeți pentru masă	1.88 5.— 25.—	42.—	740 68	14%	1.553.000	643.650
Nuci și alune	3.75	21.—	460	70%	1.466.000	601.650
Păsări de ori-ce fel, vii	scutit	8.40	—	—	318.000	316.050
Făinuri de cereale	9.38	15.75	68	87 1/2%	542.000	106.050
Armăsari, cai, epe și minzi	12.50	52.50	320	—	85 000	81.900
Uleiuri minerale, brute, grele	25.— 8.74	105.— 8.71	320 —	—	5.104.000	70.350
Boi	10.—	31.50	—	—	—	—

m = taxa minimă ; M = taxa maximă.

GERMANIA

Tabloul No. 2

Taxele sunt pe 100 kgr.

	TARIF	TARIF	Proporția la		Media importului din	
	Convențional	N O Ū	saŭ	—	România în ultimii 5 ani	
			+/o	-	Kgr.	Valoarea
						în lei
Griŭ	4.37	6.87	58	55%	85.360.600	15 123.750
Porumb	2.—	9.37	114	75%		
Orz	2.50	6.25	213	66%	48.081.500	6.247.500
Rapiță	2.50	5.—	100	52%	18.061.500	5.095.000
Secară	4.37	8.75	250	80%	32.683.200	4.436.250
Lemn pentru construcții, fasonat	0.25	6.25	—	57%	26.237.800	2.148.750
Ovăz	3.50	8.75	40	79%	11.912.100	1.725.000
Meiŭ	1.25	6.25	78	73%	7.786.100	917.500
Petrol rafinat	7.50	8.75	150	103%	3.627.900	302.900
Tărite	scutit	1.87	50	21%	2.658.400	276.250
Fasole	scutit	7.50	—	—	952.000	148.750
Nuci uscate și castane	1.87	5	166	—	1.985.600	87.500
Păcură	3.75	scutit	—	—	6.623.100	76.250
Lemne pentru construcții și alte utilități	scutit	scutit	—	—	1.122.900	62.500
Fructe uscate numai opărite	0.25	0.25	—	—	92.300	35.000
Petrol brut	5.—	93.75	1744	312 1/2%	356.900	28.750
	7.50	7.50	—	—	—	—

Proprietarii mijlocii, cari își cumpără mașinele agricole pe credit, dând pentru prima rată o sumă relativ mică, de 1500 lei, nu vor mai putea cumpăra în condițiuni așa de ușoare, de oare ce li se va cere pe de asupra încă o sumă egală cu cea plătită, ca taxă vamală de comisionar, adică încă vre-o 1500—2000 lei.

În loc ca Statul să ajute progresul agriculturii, care se face între altele și grație instrumentelor perfecționate, el va isbi în avântul ce abia a luat ea pe acest teren.

În zadar, ne întrebăm pentru ce se institue aceste taxe. O industrie care ar putea să ne procure aceste unelte nu există, nici nu se poate înființa. Am arătat de asemenea, cum țări vechi industriale europene ca Anglia, Germania, Franța, nu pot produce toate specialitățile de instrumente agricole și sunt silit să importeze.

Prin urmare, drepturile vamale asupra mașinilor agricole la noi e un non sens, o sarcină grea pentru agricultură, fără folos pentru țară.

Țăranii, chiar cu prețul ieftin de astăzi al plugului, sunt nevoiți spre a-l putea dobândi să ia bani cu dobândă mare și să sufere de la arendaș învoeli apăsătoare.

De multe ori sunt siliți, sărmanii, să se întoarcă acasă de la târg fără plug, lipsindu-le câți-va lei, pentru a completa prețul lui. Urcând valoarea unui plug cu 8—10 lei, țăranii cari n'au nici astăzi pluguri de fier în multe locuri, vor fi siliți să rămâie la plugul de lemn.

Vița de vie. — Art. 266 din proiect taxează vița de vie, care era scutită până acum, cu 25 lei 100 de kgr. cea altoită și 4 lei cea nealtoită.

În afară de Germania, unde prin noul tarif general vița a fost taxată cu 37.50, ea e proibită în Rusia, scutită în Franța și Italia; iar în Austro-Ungaria s'a scăzut taxa din tarif general de 3.75, prin noul proiect din 1903, la 2.10 (în tariful convențional era de 1.25).

Taxa din proiect pe vița de vie din România revine la lei 12.50 mia de viță.

În comitetul delegaților, s'a cerut să se reducă această taxă, de oare-ce se simte mare nevoie să se importeze vițe pentru replantarea viilor, și taxa nu este de cât în interesul câtor-va proprietari de pepiniere. Cererea aceasta, însă, nu s'a admis.

Iată cum justifică această taxă, raportorul tarifului vamal: «Plantația unui hectar cu viță altoită, cu cultura ei până în anul al III-lea costă 2500—3000 lei. Ar trebui pentru 1 hectar în Moldova aproximativ 3000 vițe iar în Muntenia 5000. Cu taxa de lei 12.50 la mia de vițe, se scumpește vița pentru un hectar în Moldova cu 37.50, iar în Muntenia cu 62.50». D-l raportor crede că, deși n'avem destule pepiniere în țară, însă cum producția lor crește foarte repede și cum, cu sistemul de altoire în mușchi numărul prinderilor vițelor altoite se în-doește, am putea avea chiar în 1904 o producție de peste 5 milioane de vițe, adică destul pentru a se planta 1200 hectare de vie. După d-sa, prețul vițelor altoite a scăzut între 200—250 lei mia, și grație concurenței interne va scădea la 170—180 lei mia, care e un preț normal.

Numai din citirea acestei argumentații, se vede cât e ea de silită pentru a se putea justifica taxa pe vițe.

Mai întâi, raportorul singur e silit să recunoască, că azi n'avem pepiniere în țară pentru a ne da suficient vițe, nici pentru întinderea de 1200 de hectare. Însă, își închipuește, că producția pepinerelor va merge foarte repede, și că grație sistemului nou de altoire, ea se va îndoi, ceea-ce e foarte contestabil. De asemenea e mai just prețul de 250 lei mia, pentru vițele din țară, de cât cel de 200. Acest preț e aproape îndoit de cât acela al vitelor din Algeria. Iar prevederea ce o face d-sa a unei scăderi de preț al mieii de viță de la 250 lei la 170, n'are nici o basă serioasă. E imposibil, ca să ajungem așa brusc, la o scădere de preț de mai mult de 30%.

Pentru a face cultura vinului, noi avem absolută nevoie de replantarea viilor noastre filoxerate. Or, a îndoi aproape prețul viței de vie, e a zădărnici această replantare.

Iuta. Se știe, că din iută se fac sacii, cari prin efințitatea lor servesc și la noi ca și aiurea de ambalagiu pentru grâne, făină, var ipsos, etc. Prin urmare, sacii de iută sunt un instrument al agriculturii, slujind în deosebii la transportul grânelor noastre de tot felul. Sacii de cânepă și de in nu se pot fabrica în țară la noi, căci ar costa prea scump și n'ar găsi o desfacere renumerătoare. Chiar în expunerea de motive se spune că: «Nu se poate înlătura iuta, o materie efină, din care se fac sacii trebuincioși agriculturii și industriei. Ori-ce am face, n'am putea scoate iuta din funcțiunea ce o are în transportul produselor agricole și industriale. Prin urmare, trebuie să fim măsura tarifării așa în cât, lăsând cânepii partea ei de fringerie, sforărie, pânzărie, să impunem iuta destul de ușor».

Or, după art. 383 din proiectul de tarif, sacii de iută, cari plăteau până acum numai 7.50; după proiect ar fi trebuit să plătească de aci înainte 8 lei ca sacii, plus 18 lei ca țesături de iută, adică în total 26 lei la 100 kgr. Cum acești saci au greutatea medie de 1 kgr., taxa unui sac până acum era de 7½ bani, după proiect este de 26—31 bani. Cum mijlocia importului de saci de iută e de 3 milioane de kgr., agricultura avea să suporte în medie o taxă de aproape 800000 lei.

Comitetul delegaților a făcut un paragraf special pentru pânza de iută importată pentru fabricarea sacilor, în art. 350, impunând-o numai cu 8 lei suta de kgr. și sporind taxele la cele-lalte pânze de iută din același articol. *Socotim, că taxa pe pânza de iută pentru saci, din tariful în vigoare, mai trebuia scăzută, iar nu ridicată.* La art. 342 se impusese sfoara de manilă pentru agricultură la 12 lei. Comitetul delegaților a scăzut-o la 6. În tariful în vigoare însă era clauza următoare: «*Sfoara specială destinată mașinelor de secerat și de legat snopi e scutită de drept*». Așa că s'a ridicat taxa și la acest instrument de producție al agriculturii.

II Scăderea taxelor pe câte-va produse agricole concurate de similarele lor din străinătate.

S'a scăzut taxele pe câte-va produse agricole, sau de ale industriilor agricole, a căror producție avea nevoie de protecție spre a se putea menține. Se poate obiecta, că nu trebuie să cerem taxe urcate pentru importul produselor agricole,

fiind-că se scumpește viața. Și am fi nelogici, noi cei cari ne plângem de scumpirea vieții din cauza taxelor vamale ridicate pe produsele industriale importate din străinătate, să cerem la rîndul nostru taxe urcate pe produsele agricole. Răspundem: 1) Agricultura cere foarte puțină protecție, fiind-că ea nu poate cere protecție pe cea mai mare producție a ei, adică acea de grâu, de porumb, de secară, orz etc., de oare-ce ea exportează în străinătate aproximativ jumătate din cea dintâi și cea de a patra, o treime din cea de a doua, iar pe cea de a treia aproape toată; 2) Ea fiind ramura de producție cea mai importantă din această țară din care trăește 85% din populația ei, ar putea pretinde la o protecție, care aproape nu e în dauna nimănui. În realitate, tot ea plătește protecția, căci ea va împlini în budget lipsa de taxe vamale, dacă nu se vor mai importa anumite produse agricole din străinătate.

Însă aceasta se face momentan, pentru ca produsele din străinătate să nu ruineze prin concurența lor această parte a producției din țară, până va prinde mai bine rădăcină; 3) Prin ridicarea taxelor pe anumite produse agricole din străinătate, cari concurează similarele lor din țară, nu se vor ridica prea mult prețul acestor produse, fiind-că agricultorii fiind prea mulți, nu se pot cartela ca industrialii ⁽⁴³⁾.

Să luăm câte-va exemple de asemenea produse taxate insuficient.

La unt s'a scăzut taxa în art. 25 de la 140 lei 100 kgr., cum era înainte, la 10 lei. Ceea ce e mai curios, e că s'a scăzut taxa și pe *margarină* (untul artificial) care ar trebui proibită, de la 140 la 120 lei (art. 26).

O asemenea taxă nu va opri să intre în țară peste 13000 de kgr. unt proaspăt ca până acum. Cu toată taxa actuală de 1.40 pe kgr., tot importăm unt de Brașov, unde untăriile fiind cu organizare perfecționată, pot concura cu untul lor, pe cel din țară, *La lână brută* (art. 88), s'a scăzut taxa de la 8 lei la 2 lei 100 de kgr., și s'a ridicat la 12, 32 și 40 lei taxa lănurilor spălate, pieptănate, nevăpsite și văpsite. Ce importă pe agricultor această din urmă urcare de taxă, dacă se permite aducerea lănei brute din străinătate cu o taxă foarte redusă, și în schimb se dă protecție atât de urcată industrialului care ar face numai operațiile de spălare, pieptănare și văpsire a lănei. În acest exemplu se arată tendința vădită de a isbi agricultura pentru a proteja industria. D-l Misir susține, că agrarieni în orbirea lor au dus campanie din cauza scăderii taxei pe lână, când ea e mai protejată acum ca mai înainte.

Dacă citea bine tariful, vedea, că art. 251 din tariful în vigoare, care prevedea pentru lănurii de ori ce fel chiar pieptănate și vopsite o taxă de 8 lei a fost trecut în proiect în 3 articole: 88, 89 și 90 cu 4 taxe: pentru lână naturală brută 2 lei, pentru cea spălată 12, pieptănată nevăpsită 32, pieptănată văpsită, 40. Cu acest chip industriașii pot importa lână brută din străinătate spre a o spăla, pieptăna și vopsi în țară. Înțelegeam să se ridice taxa pe lână spălată, pieptănată și vopsită pentru a proteja industria; dar atunci trebuia să

se menție cel puțin, dacă nu să se ridice taxa pe lână brută, pentru ca industriașii să fie obligați să ia această lână din țară și să servească într'adevăr industria de debrușă agriculturii.

Desvoltarea culturii oii are o mare importanță pentru poporul român, care ar vinde lână, ar avea însă laptele, brânza și carnea oii.

Prin aceasta, hrana lui atât de mizerabilă azi s'ar îmbunătăți, și o mare schimbare fizică s'ar operă într'ensul.

Unde are dreptate d-l Costinescu e când ridică taxa pentru sdrênțele de lână la 5 lei, și pentru lână artificială la 20 lei 100 de kgr. (art. 91 și 92). Prin aceasta se împiedică întrebuintarea lănei străine și a celei artificiale, care dând o marfă proastă, face concurența prin efitnătatea ei lănei naturale.

La piei, în tariful în vigoare avem art. 231 în care pieile de bivoli, bou, vițel, oaie, capră, ied, cal, etc., crude, sărate sau uscate, sunt taxate cu 6 lei 100 de kgr. În proiectul de tarif se face 2 articole 59 și 60. În 59 se scade taxa pieilor crude, sărate la 4 lei și se ridică a celor uscate sau încenușate la 8 lei. Aci avem de făcut aceeași observație ca și la lână. Pentru a se proteja industria se isbește agricultura. Pieile cele mai puțin lucrate, adică cele crude și sărate trebuiau taxate mai greu ca să nu intre în țară cu ușurință, și pentru ca industria tăbăcării să slujească de debrușă agriculturii. În proiectul de tarif, în loc să se ridice taxa pe aceste piei, s'a scăzut de la 6 la 4 lei 100 de kgr. Care i-a fost motivul? O spune în expunerea de motive: «Pieile crude le am coborât de la 6 la 4 lei 100 de kgr. căci sunt neapărat trebuincioase tăbăcăriilor noastre ce n'au destule și de toate felurile în țară, sunt anume piei pentru talpă, ce trebuiesc anume importate».

Astăzi agricultorii nu pot vinde pieile de cât pe prețuri ridicole, de 20—30 lei pielea de bou!

Prin urmare, proiectul de tarif sacrifică interesele crescătorilor de vite. Or, interesul lor e un interes național. Pe lângă faptul arătat adineaure, că de creșterea de vite depinde o hrană mai bună a țărânului, am arătat mai sus ⁽⁴⁴⁾, că de cultura vitelor depinde progresul agriculturii, cum pe pământul istovit de cultura cerealelor trebuie să se mai cultive și plante furagere, a căror cultură însă nu rentează fără cultura vitelor. S'ar contribui foarte mult la cultura vitelor noastre, dacă i-am reserva ei producțiunea a peste 5 milioane kgr. de piei crude ce se importă anual din străinătate și a căror valoare este de peste 5 milioane lei.

La pește (art. 28—43) s'a făcut o ridicare de taxe relativ mare față cu cele din tariful în vigoare, însă taxele din proiectul nostru de tarif rămân totuși foarte mici față cu taxele din tariful rusesc. Noi importăm în mijlocie 6 milioane de kgr. de pește pe an, a cărui valoare trece de 10 milioane de lei. E foarte curios acest import pentru o țară ca a noastră care are destule bălți, riuri, Dunărea și marea, unde se găsește mult pește, mai cu seamă acum când grație legii pescuitului și a organizării serioase a serviciului pescăriilor de la Ministerul de domenii, cultura peștilor și reproducerea lor e foarte îngrijită. În această materie, ar fi trebuit să

(43) Vezi la pag. 157, Cartelul produsat. de uleiuri minerale.

(44) Vezi pagina 154 și 155.

se pună taxe cel puțin tot atât de urcate ca cele din Rusia, pentru-ca să nu fim inundați de produsele rusești. De și peștele e un obiect de consumație populară, care n'ar trebui să fie scumpit, totuși asemenea taxe se impun, fiind-că scumpirea lui ar fi foarte mică și pentru puțin timp. E destul pește în țara românească, iar industria pescuitului e foarte ușoară și destul de cunoscută la noi. Prin urmare, nu se cer nici capitaluri mari, nici lucrători experimentați, pentru ca această industrie să ia cea mai mare dezvoltare posibilă. Cu toate acestea se justifică taxele relativ mici de la art. 34 și 35 pentru peștii nedenumiți proaspeți și nedenumiți sărați, și pentru crapul sărat, cari sunt un aliment de prima necesitate pentru țărani.

La bulionul și extractele de carne, (art. 22) s'a scăzut taxa de la 225 la 150 lei. Astă-zî se importă peste 3000 kgr. de bulion care s'ar putea face în țară întrebuintându-se oasele, carnea vitelor noastre.

Câte feluri de asemenea industrii agricole am fi putut proteja prin tarif, fără să ne gândim de-o-cam-dată la înființarea industriei metalurgice.

Aducem carne proaspătă de vițel de la Brașov sau Buda-Pesta aproximativ 6000 kgr. pe an și cârnuri afumate, cârnățarie 120 mii de kgr.

S'ar fi putut urca taxele pe aceste produse, pentru ca cel puțin dacă ni s'a închis de Austro Ungaria granița pentru intrarea vitelor, să le rezervăm debușul intern.

Observații analoge s'ar putea face în genere mai la toate taxele din vol. I al tarifului privitoare la animale și produse animale.

III. Lipsa de protecție a industriilor, cari ocupă pe țaran iarna

În proiectul de tarif, preocuparea principală fiind de a se înființa industria mare, se neglijează de a se proteja tocmai industriile, de cari se poate ocupa țaranul, pe lângă lucrările sale agricole. Se vorbește și în expunerea de motive și în raportul comitetului delegaților și în discursuri, că trebuie să se dea de lucru țaranului iarna; iar în practică se face contrariul. Să luăm câte va exemple:

Taxa pe doage s'a scăzut în proiect de la 5 la 2 lei 100 de kgr. (art. 277). În comitetul delegaților la art. 278 se ridică taxa pe lemnele de construcție de la 4 la 8 lei; iar la art. 280, cea pe butoaie de la 8 la 10 lei. Vrea să zică pentru butoaie, care e o industrie proprie zisă, taxa s'a urcat întâi în proiect de la 4 la 8 lei și apoi de comitetul delegaților de la 8 la 10 lei, pe câtă vreme pentru doage, pe cari le lucrează în deosebi țaranii, când nu sunt ocupați cu lucrările agricole, nimeni nu s'a gândit să protejeze industria lor și taxa a rămas scăzută.

Industria mătăsii, este o industrie națională și casnică. Dudul crește foarte ușor la noi, iar cu cultura viermilor de mătase poporul român e deprins de veacuri. Această industrie a fost o dată foarte înfloritoare în România și a adus în timpuri mulți bani în țară. Ați industria mătăsii a dispărut. România aduce din străinătate mătăsuri: torturi și țesături, ceaprazării, dantale, panglice, etc., de mătase, în valoare de peste 10 milioane lei. Numai fire și torturi importăm în valoare de 354000 lei. Dacă am pu-

tea reinființa această industrie băștinașă, nu numai că acești bani ar rămâne în țară, dar de cea mai mare parte din ei ar profita țărănimea. Această industrie a dispărut, fiind învinsă de concurența fabricelor străine cu mătăsuri eftine, proaste și puțin durabile. Ea nu va renaște de cât atunci când acestea vor fi împiedecate să înundeze piața românească.

Pentru aceasta ar fi trebuit taxe urcate de vamă. Or, în art. 153 din proiect se scade taxa de 6.50 pentru 1 kgr. a tarifului în vigoare, la o taxă variind între 1 leu și 1.75⁽⁴⁵⁾.

IV. Industriile casnice.

În proiect se merge și mai departe cu izbirea industriei casnice, punându-se taxe urcate pe materia primă, de care are nevoie această industrie și care nu găsește în țară.

Torturile de Bumbac de ori-ce fel ne vopsite, cari după art. 273 din tariful în vigoare plăteau 12 lei la 100 de kgr., după art. 333 din proiect plătesc de la 35 până la 200 lei 100 de kgr. iar după art. 334, dacă sunt albite plătesc 20%, mai mult.

Prin taxele urcate asupra acestei materii se dă o lovitură industriei casnice; fiind-că pentru un număr îndelungat de ani, noi nu vom putea crea o industrie a torturilor de bumbac, așa că vom avea de îndurat o crasă puternică a industriei țesăturilor.

În toată Europa, chiar și în Anglia e un curent pentru încurajarea industriei casnice. În Ungaria se fac mari eforturi pentru aceasta. La noi se face din contră.

Se știe că toată pânzaria albă ce o poartă țaranii noștri și-o țese ei înșiși. În timpul iernei țărancele țese pânză albă de bumbac din care-și fac rufăria femeiască, stergare, fețe de mese, etc.

Pentru bărbați, ele amestecă bumbacul tors cu ceva fuior de cânepă din care se fac și țării de pânză. La noi se consumă bumbac tors pentru 11½ milioane pe an. Firele groase de bumbac pe cari le întrebuintează țaranii și cari erau impuse până acuma ca toate cele-lalte la taxa de 12 lei, sunt taxate de aci înainte cu 35—55 lei suta de kgr. Cu ce vor înlocui țărancelé acest articol cu care erau obișnuite și care le dă o ocupație atât de folositoare iarna?

Bumbacul tors fiind de aci înainte scump și greu de cumpărat; iar țaranul trebuind totuși să se îmbrace, va trebui să cumpere pânză gata, pe care îi va fi și mai greu s'o plătească.

Și pentru ce se face acest sacrificiu? Pentru a înființa o mare industrie de torturi de bumbac, care va avea un debușeu intern de 11 milioane. Pentru a menține însă acest debușeu fabricelor ce se vor înființa, ar trebui să le dăm încurajări exagerate pe cari le va plăti tot poporul, fiind-că ele nu vor putea lupta cu fabricile vechi din Anglia de exemplu, și fiind că nu numai că le lipsesc cele-lalte condițiuni necesare înființării unei industrii, de care am vorbit în această lucrare, dar n'aun nici măcar materia primă.

(45) Citim în raport.: «Comitetul delegaților a-lovit cu taxe vamale crescând articolele de la 152—159».

V. Exemple de taxe favorabile agriculturii

În schimb însă, se face foarte bine menținându-se ridicate câte-va taxe pe produsele agricole din străinătate, cari au similare în țară ca: stearina, cânepa, inul, etc. Iată ce se spune cu privire la cânepă și în raportul comisiei delegaților: «Fabricile de frânghii, cele mari au lucrat până așă numai cu cânepă și chiar cu torturi importate cu scutire de vamă, fabricile cele mici cu cânepă românească. Trebuie să facem să înceteze o stare de lucruri dăunătoare economiei noastre naționale, și să obligăm fabricile de frânghii să-și procure cânepa din țară. Astăzi se importă, în afară de sfoară, țesături și confecțiuni de cânepă și în 1.080.000 kgr. din aceste textile brute, sau în torturi, în valoare de 1.400.000 lei.

«Impunerea cânepii la taxe mari, ca să se împiedice importarea lor, va scumpi costul frînghiilor și țesăturilor de cânepă, până când cânepa se va produce în cantitate suficientă în țară.

«La art 319 s'a scădut taxa pe cânepa pieptănată de la 15 lei cât era în proiect la 8 lei cât e în tariful în vigoare».

La Stearină s'a urcat de comisiune taxa de 25 lei prevăzută în proiect la 30 lei, 100 de kgr.; iar taxa de 55 lei prevăzută pentru luminările de stearină, la 60 lei.

Această încurajare s'a dat, fiind-că stearina se extrage din sevă și luminările se fac cu stearină. De și România e o țară agricolă, ea a importat în 1902 sevă în cantitate de 1.100.000 kgr. iar fabricile de lumânări 1.300.000 kgr. de stearină, pentru fabricarea căreia ar fi trebuit 1.700.000 kgr. de sevă. Deci vom avea nevoie de aproximativ 3 milioane kgr. de sevă. Fiind-că sevă nu era cerut de fabricanții de lumânări, cari importați stearină, nici agricultorii nu făceau eforturi ca să aibă animale grase.

Drept aceea s'a luat hotărîrea ca să se oblige fabricanții să consume tot sevă ce se poate produce în țară și să se ocupe ei înșiși de a dezvolta ramurile de producție, cari ar putea să le procure mai ieftin materiile necesare industriilor lor.

«În acest scop, se dă în raport, taxele au fost fixate așa fel în cât fabricanții de lumânări și de săpunuri să găsească mai mult folos de a întrebuința stearina și oleina extrase din sevă indigen de cât de a importa sevă din afară».

V. Exemple de taxe exagerate pe produsele industriale, sau agricole și extractive, de cari n'avem în țară.

Cu privire la taxele exagerate puse pe obiectele industriale importate din străinătate, am dat deja o mulțime de exemple în cursul acestei lucrări. Să mai dăm câte-va :

1) S'a ridicat taxele asupra tablei de fer, a tînchelei, a cauciucurilor, etc.

2) Se isbește cu o taxă exagerată importul cărbunilor, când noi n'avem mine de cărbuni, sub pretext de a protege petrolul, care în întrebuințările pentru cari ar putea în mod rațional să înlocuiască cărbunele, n'are nevoie de nici o protecție.

Această taxă se ridică de la 30 centime la 6 lei.

Cărbunii pe care îi avem sunt de așa calitate, în cât întrebuințarea lor eficaă la anumite lucruri e imposibilă. Fabricile noastre și armatorii din poruri nu vor renunța la cărbunele «Cardiff» pentru a se servi în schimb de cărbunele românească. Ei vor preferi să plătească taxa majorată prin noul tarif. Deja mai mulți armatorii din Brăila au intenția de a stabili depozitele de cărbuni pentru vapoare la Sulina, care se bucură de avantajele orașelor porto-franc, așa că ei vor continua de a aduce cărbuni «Cardiff», fără a plăti, măcar taxa din tariful în vigoare. Docurile de la Brăila vor perde veniturile din chirii prin strămutarea depozitelor armatorilor la Sulina. Și statul și comuna vor pierde.

3) Cu privire la orez. Taxa pe orezul ne curățit e de lei 2.50, iar pe cel curățit de 7.50.

Orezul e un aliment nutritiv și ieftin care servește în deosebi ca hrană populației sărace.

Importul e de aproximativ 10 milioane kgr., pentru care statul lua până acum ca taxa 5 lei de 100 de kgr. adică 500.000 lei. De aci înainte nu va mai intra în țară orez curățit, care e taxat prea scump, cu 7 lei 50 și va intra necurățit care e taxat numai cu 2.50. Așa că se va aduce o pagubă statului la vămi de 250.000 lei anual, pe care o va plăti contribuabilii, cari vor plăti și orezul mai scump.

O mică observație cu privire la hârtie

La art. 428 vade hârtia de desemn, de musică și hârtiile de lux etc. sunt taxate cu 80 lei 100 kgr., se face mențiunea: «că ori ce hârtie de scris îndoită, împachetată în topuri se taxează la acest articol». Cu alte cuvinte hârtiei de scris, care după art. 425 e taxată cu lei 35, i se ridică taxa la 80 lei, numai fiind-că ar fi în top.

Care să fie explicația acestei mențiuni? Dacă se va citi darea de seamă a fabricii Letea se va vedea, că ea a cumpărat anul trecut o mașină de îndoit hârtie.

D. N. Comșa

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 13 Februarie 1904

Președenția D-lui R. N. OPRANU, Consilier

Minist. de Finance cu Maria Th. Dobrescu

Pensiuni. — Infirmități căpătate de un funcționar ce'l fac impropriu serviciului. — Dacă i se acordă o pensiu. — Condițiuni. — Constatarea îndeplinirii condițiilor. — (Art. 3 și 27 din legea pensiunilor; art. 84 din regulamentul acestei legi).

Pentru ca o pensiu să fie acordată în virtutea art. 3, alin. b, din legea generală de pensiu, se cere îndeplinirea a două condițiuni și anume: ca funcționarul să fi căpătat răniri, leziuni sau infirmități grave, cari'l fac impropriu serviciului și'l pun în imposibilitate de a'l continua, iar a doua condițiune este ca boala să fi fost căpătată în exercițiul funcțiunii și din cauza sa și cu ocaziunea serviciului, sau printr'un act de devotament pentru Stat.

Constatarea primei condițiuni, adică a infirmităților

și a naturii lor se face de o comisiune compusă, pentru funcționarii civili și eclesiastici ai Statului și ai administrațiilor de utilitate publică, din medicul curant al infirmului, dintr'un medic delegat al Ministerului de finanțe, din medicul primar de județ și dintr'un delegat al Ministerului de finanțe.

In cât privește constatarea a celei de a doua condițiuni, legea de pensii neprevăzând cum are să se constate faptul că infirmitatea funcționarului a provenit din cauza sa cu ocaziunea serviciului, o asemenea dovadă se se poate face prin toate mijloacele permise de dreptul comun, iar art. 84 al. b din Reg. legii pensiunilor care prescrie cum trebuie făcută acea constatare necorespunzând nici unui articol din legea pensiunilor, nu are putere obligatorie, întru cât adaugă o condițiune pe care legea nu o cere.

Decisiunea No. 79/904.—Respins recursul făcut de Minist. de finanțe în contra deciziei Curței de apel București s. III cu No. 246/903 în proces cu Maria Th. Dobrescu, pentru pensie.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. C. Ștefănescu;

Pe d-l avocat Zeuceanu, din partea Statului, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat C. Dumitriu, din partea intimății, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

• Violarea art. 3 lit. b din legea generală de pensii combinat cu art. 27 din aceeași lege și art. 84 din regulament și nemotivare.

• După art. 3 lit. b un funcționar pentru a putea beneficia de dreptul la pensie fără stagii i se cere nu numai ca să fi dobândit o boală în exercițiul funcțiunii dar să și fi obținut o din cauza sa cu ocaziunea serviciului.

• Dovada aceasta nu poate fi făcută conform art. 27 din lege și 84 din regulament, de cât cu certificatul autorității unde a servit funcționarul, singura în puțință de a cunoaște împrejurările acesteia.

• Când instanța de fond în lipsa și în contra unei asemenea dovezi pune bază numai pe avisul comisiunii medicale ajunge să acorde pensie în contra textului art. 3 și nici nu arată pentru ce crede că boala a fost dobândită din cauza sa cu ocaziunea serviciului.

Având în vedere decizia supusă recursului, prin care Tudor Dobrescu, soțul defunct al intimății de azi Maria Dobrescu, este înscris la pensie, conform art. 3 al. b al legii pensiunilor;

Considerând că pentru ca o pensie să fie acordată în virtutea art. 3 al. b, acest text de lege cere îndeplinirea a două condițiuni, și anume: ca funcționarul să fi căpătat răni, leziuni sau infirmități grave, care îl fac impropriu serviciului și 'l pun în imposibilitate de a 'l continua, iar a doua condițiune, ca boala să fi fost căpătată în exercițiul funcțiunii și din cauza sa cu ocaziunea serviciului, sau prin un act de devotament pentru Stat;

Considerând că modul cum are a se constata îndeplinirea primei condițiuni este prevăzut de art. 27 al. a din lege, după care constatarea infirmităților și a naturii lor se va face de o comisiune compusă, pentru funcționarii civili și eclesiastici ai Statului și ai administrațiilor de utilitate publică, din medicul curant al infirmului, dintr'un medic delegat al Ministerului de Finanțe, din medicul primar de județ și dintr'un delegat al Ministerului de finanțe;

Considerând că legea de pensii nu arată însă și modul cum se va constata și îndeplinirea celei de a doua condițiuni cerută de art. 3 al. b; Că, față de tăcerea legii și în lipsa unei dispozițiuni exprese, urmează a se aplica regulile dreptului comun pentru constatarea acestei a doua condițiuni;

Considerând că deși dispozițiunea art. 84 al. b din regulamentul legii de pensii prevede în această privință, că trebuie să se prezinte un certificat al autorității respective, în care să se constate că infirmitatea este provenită din cauza sa cu ocaziunea serviciului, însă această dispozițiune din regulament nu corespunde nici unui articol din legea pensiunilor, și prin urmare, nu are putere obligatorie, întru cât adaugă o condițiune, pe care legea nu o cere;

Considerând dar că, legea de pensii ne prevăzând modul cum are a se constata faptul, că infirmitatea funcționarului a provenit din cauza sa cu ocaziunea serviciului, rămâne stabilit în principiu că o asemenea dovadă se poate face prin toate mijloacele permise de dreptul comun;

Considerând că, în speță, Curtea de apel a constatat că o asemenea dovadă este făcută prin certificatul comisiunii medicale, instituită conform art. 27 al legii de pensii, comisiune la care a participat și un delegat al autorității administrative;

Că prin urmare decizia supusă recursului, constatând în acest mod îndeplinirea ambelor condițiuni cerute de art. 3 al. b din sus citata lege, nu a violat întru nimic textele de lege arătate în motivul de casare;

Că motivul fiind nefondat câtă a se respinge.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, S. II

Audiența de la 22 Ianuarie 1904

Președenția D-lui I. I. VRÂNCEANU, Președinte

Amalia Spanier cu Iosef Iosefsohn

Decizie civilă No. 7

Creșterea și educarea copiilor în urma desfacerei căsătoriei prin divorț.—Sarcina ambilor soți. (Art. 185 și 283 C. civ.).

Restituirea dotei în urma transcrierii hotărârii de divorț.—Restituirea dobânzii capitalului primit dotă.— (Art. 1271, 1273, 1278 C. civ.).

Efectele chitanței de primirea dotei dată de soție bărbatului, în timpul căsătoriei.

Juvaere date soției, la logodnă, spre împodobirea ei, de către viitorul soț.—Dar manual.—Dovedirea lui când suma dăruită e mai mare de 150 lei.—Inadmisibilitatea probei testimoniale.—Restituirea juvaerelor primite de soție când nu se constată că ele au fost dăruite de bărbat.

1. De și, după art. 185 din Codul civil, tatăl și mama, în urma desfacerei căsătoriei, sunt datorii a crește și întreține copiii născuți din căsătorie, totuși această sarcină nu poate să apese mai mult asupra tatălui de cât asupra mamei, întru cât fiecare părinte este obligat a o suferi, în proporție cu mijloacele sale, potrivit art. 283 C. civil.

2. Când se constată că bărbatul a primit ca dotă o sumă de bani în titluri la purtător (în specie bonuri de ale Creditului urban din Iași), el este dator să restituie, la desfacerea căsătoriei, o sumă egală de aceleași titluri, cu cupoanele lor, sau valoarea acestor titluri din momentul restituirii, cu dobinda lor de la data desfacerei căsătoriei, soțul, în asemenea caz, ne mai fiind în drept a se folosi, în urma desfacerei căsătoriei, de dobinda unui capital ce nu 'i aparține și pe care el 'l ar deține fără cauză.

3. De și chitanța soției, dată bărbatului înaintea desfacerei căsătoriei, pentru restituirea dotei nu ar elibera pe bărbat, totuși nu e mai puțin adevărat că soția, spre a putea pretinde o nouă plată, trebuie să restituie ceea-ce a primit, întru cât se stabilește că ea a primit tot ce i se cuvinea și ca ea a profitat de aceasta tot atât cât ar fi profitat și dacă plata i s'ar fi făcut în urma desfacerei căsătoriei; de oare-ce nimeni nu se poate înavuși în paguba altuia.

4. De și, în privința darurilor manuale, nu se cer formele solemne de la donațiuni în genere, totuși existența lor trebuie dovedită, și această dovadă nu se poate face

cu marturi când valoarea darului manual este mai mare de 150 lei. In asemenea caz, soția care se constată că a primit juvaere de la bărbat, nu ca dar, ci numai spre împodobirea ei, trebuie să le restituie bărbatului în natura sau în valoarea lor.

S'au ascultat reclamanta Amalia Spanier prin avocatul său d-l G. Nicolescu și păritul Iosef Iosefsohn, prin d-nii avocați Lascar Rosetti și B. Sculy-Logothides.

Curtea deliberând, și

Având în vedere că din desbaterile urmate, actele prezentate și dosarul cauzei, să constată că obiectul litigiului dintre părți, este, pe de o parte, cererea apelantei Amalia Spanier de a fi condamnat fostul ei soț Iosef Iosefsohn de a-i servi o pensie alimentară de 100 lei pe lună pentru întreținerea copilei ce o are la dînsa din căsătoria desfăcută și la restituirea sumei de 50000 lei, capitalul dotal, cu procentele lui de la data transcrierii hotărîrii de divorț, 11 Februarie 1902, până la numerătoare, iar pe de altă parte, cererea reconvențională a apelantului Iosef Iosefsohn, pentru a fi condamnată Amalia Spanier, foasta sa soție, a-i restituî lucrurile și bijuteriile luate cu ocazia părăsirii domiciliului conjugal, sau valoarea lor în sumă de 25000 lei;

Având în vedere că Amalia Spanier, prin apelul său, tînde a să reforma arătata sentință atacată, în sensul de a i se admite pensiunea alimentară de 100 lei pe lună pentru întreținerea copilei ce o are la dînsa și a i se acorda restituirea capitalului dotal în bani în sumă de 50000 lei, cu procentele de la 11 Februarie 1902, data transcrierii hotărîrii de divorț, până la numerătoare;

Având în vedere că de si potrivit art. 185 C. civ., tatăl și mama, după desfacerea căsătoriei, sunt datorî a întreține și crește copii ce ar avea, totuși această sarcină nu poate să apese mai mult asupra tatălui de cât asupra mamei, întru cât fie-care este obligat la aceasta în proporție cu mijloacele sale, potrivit art. 283 C. civ.;

Având în vedere că, în specie, se constată din sentința de divorț pronunțată între soții Iosefsohn, că unul din copii a fost încredințat îngrijirii tatălui, iar cel-l'alt îngrijirii mamei, apelantei Amalia Spanier;

Având în vedere că din desbaterile urmate și din însuși susținerile ambelor părți nu rezultă că poziția materială a tatălui ar fi mai bună de cât aceea a mamei, spre a se putea admite alegațiunea că ambii copii n'ar putea avea aceeași educație și creștere relativă cu poziția lor socială; decî, pensiunea alimentară cerută de apelanta Amalia Spanier, în specie nu se justifică, și cu drept cuvînt tribunalul prin sentința sa i-a respins-o, rămîind ast-fel neîntemeiat apelul din acest punct de vedere;

Având în vedere că din chitanța apelantului Iosef Iosefsohn, din 13 Februarie 1899 și convențiunea matrimonială din 4 Octombrie 1897, autentificată de Tribunalul Iași, secția III sub No. 2633, se constată că Iosef Iosefsohn, a primit ca dotă și 50000 lei în scrisuri fonciare Urbane Iași 5% al pari, care fiind titluri la purtător și fără ca numerele lor să fie indicate, au trecut în proprietatea bărbatului, așa că, potrivit art. 1271 și 1273 C. civ., trebuie a le restituî la desfacerea căsătoriei cu cupoanele lor, sau valoarea lor din momentul restituirei cu dobînzile de la data desfacerei căsătoriei, 11 Februarie 1902;

Având în vedere că susținerea cum că procentele la capitalul dotal ar trebui să curgă de la expirarea anului acordat soțului pentru restituire, nu poate fi considerată ca întemeiată, întru cât acest termen nu este de cât un termen de grație, cea-ce rezultă destul de clar din spiritul legii dacă apropiem textele articolelor citate cu acele ale art. 1278 și 1279 și ținem seamă și de principiul că nimenea nu să poate îmbogăți în dauna altuia; căci, interpretând alt-fel citatele texte de lege ar urma ca soțul, după desfacerea căsătoriei, să profite fără nici ocausă legală de fructele unui capi-

tal ce nu-i aparține; că ast-fel fiind, sentința atacată din acest punct de vedere nu poate fi considerată ca justificată și, decî, apelul Amaliei Spanier este întemeiat;

Având în vedere că susținerea apelantei Spanier cum că ar trebui să i se restituie suma de 50000 lei cu dobînda lor, iar nu scrisurile fonciare cu cupoanele sau valoarea lor din momentul plăței cu dobîndă, nu poate fi considerată serioasă, de oare ce ar fi contra înțeleșului actului matrimonial, din care rezultă evident că intenția părților contractante n'a fost a se constitui ca dotă suma de 50000 lei, ci 50000 lei scrisuri fonciare Urbane Iași 5% al pari, bonuri ce fuseseră depuse la un al treilea, de la care le-a primit soțul; și nici măcar astăzi în instanță nu s'a dovedit că vre-unul din aceste bonuri ar fi eșit la sorți și soțul ar fi încasat valoarea lui; că, ast-fel fiind, rămîne nejustificat apelul Amaliei Spanier din acest punct de vedere;

Având în vedere că Iosef Iosefsohn, prin apelul său tînde a i se admite restituirea lucrurilor mobile sau valoarea lor în sumă de 17000 lei și a bijuteriilor sau valoarea lor în sumă de 8000 lei, luate de fosta sa soție Amalia Spanier;

Având în vedere că, în ce privește luarea lucrurilor, din chitanța prezentată de însuși apelantului Iosef Iosefsohn, și din depunerile marturilor ascultați atât înaintea trib. cât și înaintea Curței, se constată că Iosefsohn a învoit soției sale rădicarea tuturor lucrurilor în schimbul eliberării chitanței descărcătoare de primirea lucrurilor mobile prevăzute la punctul b al contractului matrimonial de către soție; că, ast-fel fiind, chiar de s'ar admite ca adevărată alegațiunea că s'ar fi luat și lucruri de ale apelantului, încă dovedindu-se că el a învoit rădicarea lor pentru ca soția să nu mai poată pretinde lucrurile prevăzute în foaia dotală la punctul b și evaluate la 20000 lei, astăzi nu mai poate pretinde restituirea lor, fiind că le-a dat în plată, după cum s'a arătat;

Având în vedere că, de și chitanța soției dată bărbatului înainte de desfacerea căsătoriei, pentru restituirea dotei, nu ar elibera pe bărbat, totuși nu-i mai puțin adevărat că soția spre a putea pretinde o nouă plata, trebuie se restituie ceea ce a primit, întru cât s'a stabilit că ea a primit tot ce i se cuvinea și că a profitat de aceasta tot atîta cât ar fi profitat și dacă plata i s'ar fi făcut după desfacerea căsătoriei; căci nimenea nu să poate îmbogăți în paguba altuia; că, ast-fel fiind, rămîne neîntemeiat apelul lui Iosef Iosefsohn, din acest punct de privire;

Având în vedere, însă, că în ce privește bijuteriile, din desbaterile urmate în cauză și din însuși scrisoarea Amaliei Spanier, rezultă că cerceii cu briliante, broșul și 4 inele, ce se pretinde că i-ar fi fost dăruite la logodnă, nu i-a fost date cu intenție de dar ci numai spre podobă; căci ținînd samă de împrejurările în care s'a dat, poziția socială a soților și manifestările ulterioare a soției, rezultă vădit că la darea lor apelantului Iosefsohn n'a avut intenția a le dăruî;

Având în vedere că chiar admitînd că pentru darurile manuale nu s'ar cere formele solemne de la donațiunî, totuși existența lor trebuie probată și nu să poate face cu marturi, când trece peste suma de 150 lei; că, în specie, pretinsul dar trecînd suma de 150 lei, fiind 3000 lei și neprobînduse existența lui, ci numai recunoscînduse faptul că aceste bijuterii au fost ale lui Iosefsohn, luate de foasta sa soție, urmează că aceasta trebuie să le restituie, soțului său, în natură sau valoarea lor, care, după aprecierea depunerii marturului Oderca, cel mai în măsură a'și da seamă, ar fi de 3000 lei; decî apelul lui Iosef Iosefsohn este justificat din acest punct de vedere;

Vedînd că ambele părți sunt câștigătoare în parte, Curtea, potrivit art. 143 Pr civ., compensează cheltuielile de judecată făcute de ambiî apelanți;

Pentru aceste considerente, redactate de d-l consilier

D. Sofian, Curtea, în majoritate, admite în parte apelul Amaliei Spanier și a lui Iosef Iosefsohn, etc.

(ss) I. I. Vrânceanu, E. Donici, D. Sofian.

O s e b i t ă p ă r e r e

Având în vedere că din desbateri și din declarațiunea apelantului Iosefsohn exprimată și prin concluziunile scrise prezentate, rezultă în mod cert, că bijuteriile care fac obiectul litigiului, au fost dăruite de Iosefsohn foastei sale soții, astăzi Amalia Spanier, cu ocaziunea logodnei lor;

Având în vedere că aceste obiecte nu au fost date, pretinde Iosefsohn, cu titlu de donațiune manuală, și deci ca atare investit cu toate caracterile de irevocabilitate ale donațiilor în genere, ci cu intențiune de a'i servi spre podoabă în timpul căsătoriei. Că această intențiune reiesă și din chitanța eliberată de foasta sa soție, înainte de desfacerea căsătoriei, chitanța prin care se recunoaște că bijuteriile n'au fost dăruite, ci cumpărate de soție de la soțul său, datorind valoarea lor;

Că, dar, faptele fiind ast-fel, bijuteriile, față și cu dispozițiunile art. 280 C. civ., urmează să'i fie restituite de foasta sa soție;

Considerând că faptul material al dăruirii bijuteriilor în litigiu, apelantei Amalia Spanier, cu ocaziunea logodnei, fiind stabilit, și rezultând din chiar însăși declarațiunea lui Iosefsohn, la audiență, este a se ști, în drept, dacă un asemenea dar poate fi considerat ca o adevărată donațiune manuală, or-care ar fi fost gândul său intențiunea donatorului în momentul face-rei lui, și dacă, în asemenea condițiuni, cade sub aplicațiunea art. 280 C. civ., deci susceptibil de a fi restituit de soție, contra căreia s'a admis divorțul;

Considerând că, de și lipsesc în legislațiunea noastră textele prescise, care să consacreză existența donațiilor antenuptiale, totuși nu este mai puțin adevărat că este stabilit în doctrină și toată jurisprudența este de acord în a se recunoaște acestor liberalități toate caracterile donațiilor manuale, atât în privința regulilor de fond, cât și a lipsei de formalități la facerea lor;

Că ele nefiind făcute nici prin contractul de căsătorie, nici în timpul căsătoriei, nu sunt supuse la decăderile prescise de art. 280 din Cod. civ.; că ele fiind din contra adevărate donațiuni manuale, făcute înaintea căsătoriei, și ca atare, dispensate de toate solemnitățile prescise de dreptul comun pentru donațiunile făcute prin act, sunt perfecte și irevocabile din momentul tradițiunii lucrului dăruit. Donatorul care dă, se despoae de lucrul dăruit în mod irevocabil, neputându-se sustrage de la regula înscrisă în art. 801 C. civ., or care ar fi fost gândul său intențiunea lui asupra usului ce trebuie să facă donatorul cu lucrul primit;

Considerând, în specie, că nu rezultă din nimic și nici vre-o dovadă n'a fost făcută, că bijuteriile în litigiu ar fi fost date apelantei Spanier, în comodat sau împrumutate spre a se împodobi cu ele înainte și în timpul căsătoriei. Ele au fost făcute present cu ocaziunea logodnei, cum este usul mai la toate națiunile și reiesă din însuși natura obiectelor date, cum sunt cerceii, broșa, inelile, etc.; că ele nu puteau de cât să servească la împodobirea donatarei. Că a veni pe urmă și a dice că, în intențiunea și gândul donatorului, n'a fost, în momentul face-rei darului, să facă un adevărat dar, ci să deie donatarei niște bijuterii spre a se împodobi cu ele, este numai spie a se ajunge la scopul revocabilității donațiunii făcute, ceea ce legea nu permite. Iosefsohn, în momentul face-rei darului manual, s'a despoiat de el în mod irevocabil. Consimțimintul reciproc al părților a avut ființă în momentul tradițiunii și primirei obiectelor dăruite;

Considerând că este, de asemenea, ne admisibil a trage argumente, pentru revocabilitatea donațiunii antenuptiale făcute, din pozițiunea socială a soților și din

asa zisa manifestarea ulterioară a soției, rezultând din chitanța eliberată soțului; căci tocmai, din contra, pozițiunea socială a soților permitea facerea unui present la logodnă de importanța celui făcut, Iosefsohn fiind un mare comerciant de bijuterii și argintării, iar Amalia Spanier fiica unor părinți cu avere, dovadă și dota de 70000 lei. Că, în ce privește chitanța, ea nu are nici o valoare juridică, fiind dată între soți, iar valoarea ei morală este de asemenea nulă, fiind evidentă dată sub influența și presiunea soțului, care nu consimțea alt-fel la liberul curs al divorțului și la luarea mobilierului său din casă de către soție. Că un asemenea act scris, în nici un cas, nu poate servi de basă stabilirei intențiunii, de care apelantul Iosefsohn face atăta cas;

Considerând, că ast-fel fiind dovedit caracterul donațiunii antenuptiale făcută de Iosefsohn, ea nu este supusă decăderii prevăzută de art. 281 C. civ., care nu se ocupă de cât de liberalitățile făcute prin contractul de căsătorie sau în timpul căsătoriei, și nici un alt text de lege nepronunțând revocabilitatea acestor donațiuni manuale, chiar când divorțul s'a admis în contra donatorului, cum este în specie, divorțul fiind admis în contra ambilor soți, urmază că cererea de restituirea bijuteriilor este neîntemeiată, și deci, apelul trebuie respins și asupra acestui punct.

(ss) G. N. Buzdugan, T. Crivăț.

Observație. — Singurile puncte din decizia Curței care ne interesează sunt acele relative la restituirea dotei, în timpul căsătoriei, și la darurile manuale.

Obligațiunea de restituire a dotei ieia naștere prin desfacerea căsătoriei sau separațiunea de patrimonii. Cât pentru absența unui din soți, anume prevăzută de textul nostru (art. 1271), nu mai vorbim, aceasta întâmplându-se foarte rar în practica judecătorească.

Curtea de casație a pus de curând în principiu că restituirea dotei nu se poate face în mod valabil, în timpul căsătoriei, femeia neputând să'și primească dota înapoi de cât la epocile determinate de art. 1271 (1).

Acest principiu suferă însă două excepții:

1° Bărbatul este în drept să restituie femeii, în timpul căsătoriei, o parte din dota ei, pentru ca ea să poată cu această dotă inzestra un copil. În asemenea caz, este evident că bărbatul nu poate fi tras din nou la răspundere (2).

2° Restituirea anticipată a dotei nu liberează în principiu pe bărbat, afară de cazul când s'ar stabili că ceea ce i-a fost restituit în timpul căsătoriei i-a folosit personal; căci dacă este adevărat că, la desfacerea căsătoriei, sau la separarea de patrimonii, femeia trebuie să-și găsească dota

(1) Vezi *Curierul Judiciar*, din 1904, No. 8. Bulet. Cas. anul 1891, p. 215 și anul 1892, p. 946.

(2) Cpr. Trib. Ilfov, *Curierul Judiciar*, din 1892, No. 12, p. 10. C Agen (28 Ianuarie 1889), Pand. fr., *Marriage*, II, 11310. Vezi și t. VIII a Coment. noastre, p. 422.—Femeia n'ar avea, de asemenea, nici un recurs în contra bărbatului, când dota ar fi fost înstrăinată cu formele legale pentru cauză de alimente. Troplong, *Contrat de mariage*, IV, 3455, 3456.

întreagă, totuși nu ar fi nici just nici echitabil ca ea s'o primească înapoi de două ori. Principiul că nimeni nu se poate înavuți în detrimentul altuia își primește deci și de astă aplicare, după cum foarte bine decide Curtea din Iași ⁽³⁾.

Al doilea punct din decizia Curței, asupra căruia vom dice câte-va cuvinte, este acel relativ la darurile manuale.

Aceste daruri, care, ori cât s'a dis, își au ființa și în legislația noastră ⁽⁴⁾, nu sunt supuse regulilor de formă, ci numai regulilor de fond ale donațiilor în genere.

«Darurile manuale, a dis tribunul Jaubert, nu sunt supuse la nici-o formă, și ele nu sunt cărmuite de alte reguli, de cât de tradiție, afară de reducțiunea și raportul lor în casturile respective» ⁽⁵⁾.

Darul manual trebuie însă dovedit de acel care-l invoacă (art. 1169), și Curtea din Iași decide, în această privință, conform teoriei generalmente admisă, că asemenea dar nu poate fi dovedit prin marturi și presumpțiuni de câte-ori este vorba de o valoare mai mare de 150 lei, afară de cazul, bine înțeles, în care ar exista un început de probă scrisă. Cu alte cuvinte, dreptul comun ar fi aplicabil în specie ⁽⁶⁾.

Rămâne însă bine înțeles că, în acest sistem, numai voința de a gratifica din partea dăruitorului (*animus donandi*) este supusă dreptului comun, nu însă și tradițiunea obiectului dăruit,

⁽³⁾ Cpr. Planiol, III, 1642. Guillaud, *Contrat de mariage*, IV, 2120. Rodière et Pont, *Idem*, III, 1931. Troplong *Idem*, IV, 3618. Baudry et Surville, *Idem*, III, 1876, p. 673. Tessier, *Tr. de la dot*, II, p. 229, No. 120 (ed. din 1835). Benoit, *Tr. de la dot*, II, 119 (ed. din 1829). T. Hue, IX, 493. Pand. fr., *Mariage*, II, 11305. Répert. Sirey, *Dot*, 2650. Nacu, III, p. 141, No. 238, etc. Veđi t. VIII a Coment. noastre, p. 422 și 436, text și nota 3.

⁽⁴⁾ Veđi Trib. Roman și Cas. rom. *Curierul Judiciar* din 1902, No. 72 (cu observ. noastră) și din 1903, No. 41. *Contră*: Trib. Iași, Ilfov și C. București, *Dreptul* din 1894, No. 22; din 1884, No. 76; din 1883, No. 51, și din 1882, No. 53. În același sens: Ș. Scriban, *Darurile manuale*, etc., p. 36 urm.—Aceste donațiuni sunt, după parerea noastră, supuse taxelor de înregistrare prevădute de legea timbrului. Veđi în această privință observația ce am publicat în *Curierul Judiciar*, din 1902, No. 72.—*Contră*: Scriban, *Curierul Judiciar*, din 1903, No. 57. Cas. rom. *Curierul Judiciar*, din 1902, No. 72 și din 1903, No. 41 (Această din urmă decizie este pronunțată în Secții-unite, în contra concluserilor Ministerului public). Aceste concluseri sunt publicate în *Curierul Judiciar*, din 1903, No. 41 și în *Dreptul* din acelaș an, No. 8.

⁽⁵⁾ Veđi t. IV a Coment. noastre, p. 138 și 150. Cpr. Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1153, 1154. Planiol, III, 2536. Cas. fr. Sirey, 80. 1. 294.

⁽⁶⁾ Cpr. T. Hue, VI, 186, p. 243. Cas. fr. și C. cu jurați din Landes, Sirey, 1900. 1. 225. Sirey, 1901. 1. 60. C. din Paris, *Dreptul* din 1888, No. 24. *Pand. Period.* 91. 2. 47. Veđi și Trib. Paris, *Dreptul* din 1881, No. 29. Cpr. t. IV a Coment. noastre, p. 155, 156 și t. VII, p. 252.—*Contră*: Judecătoria ocol. Brăila, *Dreptul* din 1884, No. 37. Bressolles, *Th. et pratique des dons manuels* (1885), 263. Veđi asupra acestei controversă: t. IV a Coment. noastre, p. 156, nota 1. Planiol, III, 2543. Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1190 urm.

care nefiind un fapt juridic, ci un fapt material, poate fi stabilit prin marturi și presumpțiuni, fără nici-un început de probă scrisă ⁽⁷⁾.

În speța judecată de Curte, bărbatul în urma pronunțării divorțului, cere ca femeea să-i restituiească mai multe juvaere, care se constată că i-au aparținut. Femeea neputând dovedi darul manual făcut la logodna ei, Curtea o condamnă să restituie juvaerile, bărbatului.

Minoritatea Curței admitând însă darul manual ca dovedit, îl declară irevocabil și scutește femeea de ori-ce restituire. Se vede că minoritatea Curței, de și n'o spune în considerentele sale, a admis că darul manual poate fi dovedit prin marturi și presumpțiuni, ori care ar fi valoarea lui. Aceasta ni s'a părut soluția cea mai juridică, când am examinat chestiunea pentru prima oară ⁽⁸⁾. În adevăr, proibițiunea dovedei testimoniale nefiind de cât rezultatul indirect al dispoziției care prescrie existența unui act scris pentru toate faptele juridice al căror obiect este de o valoare mai mare de 150 lei, iar validitatea unui asemenea dar fiind independentă de existența ori-cărui act, după cum a spus-o anume tribunul Jaubert, nici-o cauză bine cuvintată nu se opune la dovedirea darului manual prin marturi și presumpțiuni. Proba testimonială, fiind deci, în specie admisibilă, Curtea nu putea s'o înlătore, ci trebuia să constate în fapt dacă darul manual era sau nu dovedit. O dată ce el era stabilit în fapt, femeea nu trebuia să fie condamnată la restituirea juvaerilor ce-i dăruise bărbatul. Numai cu această restricție soluția dată de majoritatea Curței este la adăpost de ori-ce critică.

D. Alexandresco

⁽⁷⁾ Veđi t. IV a Coment. noastre, p. 156, text și nota 2

⁽⁸⁾ Veđi t. IV a Coment. noastre, p. 156, nota 1.

Toge reglementare

Pentru d-nii ADVOCAȚI și magistrați

Se găsește vânzare în calitate superioară

La magazinul de pălării

R U B E N S

28, Calea Victoriei, 28, în fața Poliției Capitalei

D-l **I. Riveanu** incasatorul nostru pentru provincie, aflându-se în Muntenia după incasările ziarului nostru, rugăm cu toată insistența a i se da tot concursul pentru incasarea abonamentelor datorate, care se pot achita și prin mandat poștal direct, pe adresa d-lui **Codreanu**, proprietarul ziarului *Curierul Judiciar*, la București.